

POLONINY POTREBUJÚ SKUTOČNÉ ZMENY

Stanovisko organizácie Aevis k ochrane a rozvoju regiónu

15. január 2025

- Pre dosiahnutie reálnych zmien je nevyhnutná dlhodobá a hlavne spoločná vízia postavená na ochrane a citlivom využívaní výnimočných prírodných a kultúrnych hodnôt regiónu – bukové lesy a pralesy, strategický zdroj pitnej vody Starina, čisté životné prostredie, hviezdna obloha a autentickí ľudia a ich jedinečná kultúra.
- Najvyššou pridanou hodnotou je národný park, ktorý je príležitosťou, nie prekážkou pre región. Musí byť však skutočne chránený, aby sa dal jeho potenciál efektívne a naplno využiť. Jeho územie musí byť rozdelené na zóny, ktoré budú zohľadňovať špecifické požiadavky pre ochranu prírody a zároveň udržateľný rozvoj regiónu a život miestnych ľudí.
- Národný park sa musí zachovať v súčasných hraniciach a musí mať čo najvyššiu možnú výmeru zóny určenej pre dôslednú ochranu prírody, aby sa zachovalo unikátne prírodné dedičstvo. Výrazné zvýšenie stupňov ochrany prírody v rámci aktuálnej zonácie sa musí realizovať iba na štátnych pozemkoch. Súkromné vlastníctvo a prístup k nemu musí byť rešpektované rovnako ako slobodný pohyb miestnych ľudí v národnom parku.
- Všetky štátne pozemky v národnom parku musí spravovať jedna štátna organizácia, a to Správa Národného parku Poloniny. Tá na týchto štátnych pozemkoch musí zaisťovať predovšetkým dôslednú ochranu prírody a na časti z nich bude šetrne hospodáriť, aby zabezpečila najmä palivové drevo pre miestnych obyvateľov.
- Aby celý systém fungoval efektívne a nedochádzalo k neustálym rozporom a konfliktom záujmov, musí byť ochrana prírody v národnom parku skutočne nadradená ostatným činnostiam. Lesné hospodárenie sa nemôže realizovať celoplošne, ale iba vo vymedzených zónach národného parku a to za účelom zlepšenia stavu lesov.
- Ochrana zdrojov pitnej vody, najmä vodárenskej nádrže Starina v celom jej povodí, má strategický význam a musí mať absolútnu prioritu. Všetky činnosti, ktoré majú negatívny dopad na zdroje pitnej vody a jej kvalitu, musia byť v území vylúčené alebo výrazne eliminované. Je nevyhnutné zvýšiť ochranu vodných zdrojov a tokov.
- Obmedzenia z dôvodu ochrany prírody alebo ochrany zdrojov pitnej vody musí štát náležite kompenzovať. Ide najmä o obmedzenie bežného lesného hospodárenia a výpadky daní pre samosprávy za lesy osobitného určenia. Už dnes existujú na to určené finančné mechanizmy aj vyčlenené zdroje, systém ich získavania a využívania sa ale musí zlepšiť a zefektívniť.
- Výkon práva poľovníctva v národnom parku musí rešpektovať obmedzenia ochrany prírody. V zónach dôslednej ochrany prírody bude poľovanie vylúčené. Novou perspektívnou príležitosťou v týchto zónach pre poľovníctvo a zároveň prírodný turizmus a rozvoj cestovného ruchu môže byť pozorovanie zvierat vo voľnej prírode.
- Národný park musí byť dobrým miestom pre život. Štát musí podporovať zachovanie a rozvoj základných potrieb a služieb pre miestnych ľudí ako je verejná doprava, vzdelávanie, zdravotná starostlivosť, cestné komunikácie či vodovody a kanalizácie. Zároveň musí pomáhať udržiavať a rozvíjať komunitný život a voľnočasové aktivity.
- Nevyhnutná je pritom systematická podpora podnikania a vytvárania perspektívnych pracovných miest v regióne, a to najmä v mäkkom cestovnom ruchu a jeho doplnkových ubytovacích a stravovacích službách, ako aj v ekologickom poľnohospodárstve či remeselnej výrobe. To všetko v súlade s ochranou národného parku a rozvojom vidieka.
- Dôležitou súčasťou rozvoja celého regiónu by mal byť udržateľný cestovný ruch a v rámci neho turistika a s tým súvisiaca turistická infraštruktúra. Je dôležité aktívne podporovať najmä rozvoj prírodného turizmu ako aj údržbu a rozširovanie turistických, cykloturistických a náučných trás a chodníkov pre návštevníkov.
- Dlhodobou prekážkou rozvoja regiónu je najmä konflikt medzi záujmami cestovného ruchu a lesného hospodárstva. Posledné dva roky, počas ktorých platila predbežná ochrana územia z dôvodu zonácie, ukázali, že cestovný ruch má oveľa väčšiu šancu sa rozvíjať a prinášať reálne benefity pre turistov aj miestnych podnikateľov, ak je v národnom parku výrazne utlmená alebo vylúčená ťažba dreva. Je preto nevyhnutné, aby mal národný park čím skôr dobrú a funkčnú zonáciu.